

Оріон

Катерина ПОНОМАРЬОВА

Українська мова та читання

Частина 2

2
клас

Катерина ПОНОМАРЬОВА

Українська мова та читання

Підручник для 2 класу
спеціальних закладів загальної середньої освіти
(Н 54. 1 – Н 54. 2)
(у 4-х частинах)

Частина 2

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України*

Київ
Оріон
2019

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 28. 03. 2019 № 407)

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Відповідно до Типової освітньої програми
колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко

Умовні позначення:

- — прочитай або розкажи
- — поспілкуйся з іншими
- — послухай і зрозумій
- — поміркуй і поясни
- — напиши
- — попрацюй у парі або групі
- — виконай роботу олівцем
- — виконай завдання на вибір
- — виконай творче завдання
- — розкажи, чи цікаво тобі було на уроці

Привіт!
Ми знову раді нашій зустрічі!

ДОСЛІДЖУЮ ПРИКМЕТНИКИ

РОЗПІЗНАЮ СЛОВА – НАЗВИ ОЗНАК

1. Після канікул друзі знову зустрілись у школі. Кожний розповідав про свій відпочинок. Прочитай, які слова використали у своїх розповідях Читалочка і Щебетунчик.

СВЯТО

рік

ялинка

подарунки

НОВИЙ

веселе

новорічні

красива

2. Визнач, хто з дітей використав іменники. Поясни, чому так вважаєш.

3. Поєднай слова Читалочки з відповідними словами Щебетунчика. Запиши утворені сполучення слів за зразком.

Зразок: сніг (який?) білий.

Проведи дослідження!

1. На які питання відповідають слова Щебетунчика?
2. Визнач, що називають ці слова — предмети чи ознаки. Перевір себе за правилом.

Слова, які відповідають на питання **який?, яка?, яке?, які?**, називають **ознаки** предметів.

4. Запиши назви світлин у колонку. Добери до них слова — назви ознак і запиши.

- 5. Прочитай, де провела канікули Родзинка. Випиши з її розповіді слова — назви ознак.

Зимові канікули я провела в Карпатах. Там є чудова база відпочинку «Буковель». Чисте повітря, лижні прогулянки, смачна їжа й веселі розваги. Це був гарний відпочинок!

- 6. Прочитай розповідь Гаджика. Доповни її словами — назвами ознак і запиши. Скористайся довідкою.

Я побував на виставці ... фігур. Там бачив зоопарк із ... звірів. У тому зоопарку були ... зайці, ... лисиця, ... слони, ... їжачок.

Довідка: льодовий, крижаний, казковий, хитрий, величезний, колючий.

- 7. Візьми інтерв'ю в однокласників. Постав їм такі запитання.

1. Де ти провів (провела) свої канікули?
2. Що найбільше сподобалося?
3. Якими словами — назвами ознак можеш описати свої канікули?

- 8. Напиши 2–3 речення про свої канікули. Використай слова — назви ознак.

- 9. Випиши з поданих слів назви ознак.

Білий, сніг, падає, пухнастий, мороз, холодний, зимовий, прозорий, блищить, лід.

ДОБИРАЮ ПРИКМЕТНИКИ

1. Друзі засперечались, яка пора року найкраща. Прочитай, якими словами Читалочка описала свою улюблену пору року. Відгадай назву цієї пори, встав у речення і запиши.

Біла, засніжена, морозна, холодна,
сувора, крижана ...

Проведи дослідження!

1. Постав питання до слів Читалочки.
2. Визнач, що називають ці слова — предмети чи ознаки.

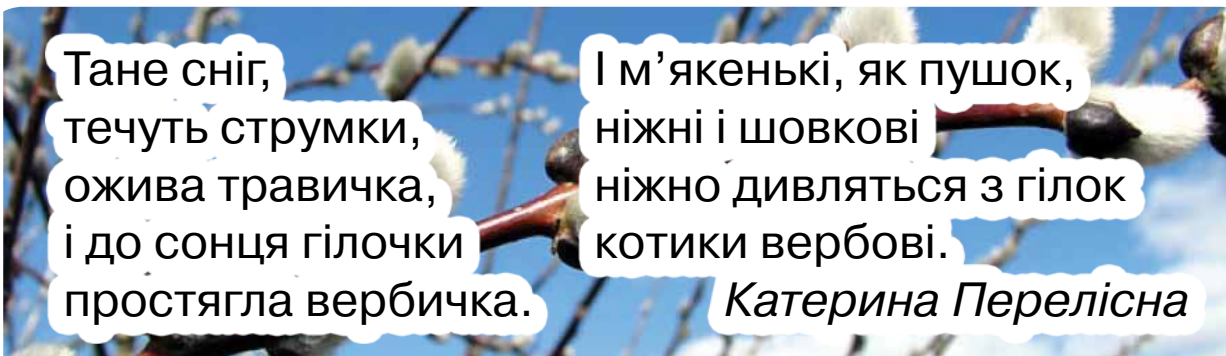

2. Гаджик дізнався, що ці слова називаються **прикметниками**. Прочитай правило про прикметники. Поміркуй, чому вони дістали таку назву.

Прикметники називають **ознаки** предметів і відповідають на питання **який?, яка?, яке?, які?**.

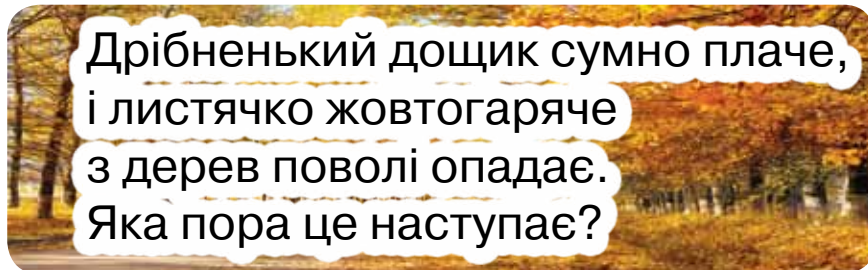
3. Щебетунчик розповів про улюблену пору року віршем. Прочитай його. Випиши прикметники. Визнач, який предмет вони описують, і запиши.

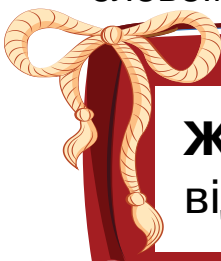
4. Запиши назву улюбленої пори року Щебетунчика. Добери до неї прикметники і запиши.

5. Родзинка загадала друзям загадку про свою улюблену пору року. Послухай її і відгадай.

6. Поясни, як розумієш значення слова **жовтогаряче**. Перевір себе за словником. Склади й запиши речення із цим словом.

СЛОВНИК

ЖОВТОГАРЯЧИЙ — жовтий із червонуватим відтінком, оранжевий, як колір апельсина.

7. Побудуй звукову схему слова **осінь**.

8. Прочитай слова, якими Гаджик розповів про свою улюблену пору року. Відгадай її назву. Утвори від поданих слів прикметники. Склади і запиши з ними **два** речення.

9. Поцікався в однокласників (однокласниць), яка пора року їм подобається найбільше. Чому?

10. Напиши розповідь (2–3 речення) про свою улюблену пору року. Використай прикметники.

11. Добери прикметники до поданих іменників і запиши.

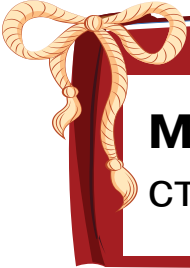
1. Сонце (яке?) ... , 2. Вітер (який?) ... ,

УТВОРЮЮ ПРИКМЕТНИКИ

1. Друзі зайшли в дитячу кав'ярню і вирішили замовити соки. Їм подали меню. Поясни, як розумієш значення слова **МЕНЮ**. Перевір себе за словником.

СЛОВНИК

МЕНЮ — листок з переліком страв і напоїв.

2. Послухай текст про те, як друзі вибирали соки.

Друзі дивилися в меню і вибирали соки.

— Я замовлю сік з ананаса, — сказав Щебетунчик.

— А мені подобається з персиків, — повідомила Родзинка.

— Мій улюблений сік — з винограду, — заявила Читалочка.

— А я замовлю сік із вишні, — промовив Гаджик.

3. Розпізнай соки, зображені на малюнках. Доповни подане речення їхніми назвами. Використовуй у назвах тільки прикметники.

У меню були такі соки:

4. Запиши, який сік подобається кожному з друзів.

5. Поцікався, які соки любляють твої однокласники й однокласниці.

6. Напиши 2–3 речення про свій улюблений сік. Використай прикметники.

7. Поки друзі робили замовлення в кафе, Читалочка повідомила їм цікаву інформацію з журналу про соки. Прочитай її. Чи є в ній щось нове для тебе?

Чому соки корисні?

Яблучний сік містить багато заліза. А це корисно для крові. Апельсиновий сік має вітамін С, який додає бадьорості. Томатний сік не містить цукру. Отже, він не руйнує емаль зубів.

З журналу

8. Підкресли в тексті прикметники. Випиши їх разом з іменниками, з якими вони зв'язані.

9. Ґаджик знайшов в інтернеті цікаву інформацію про соки. Прочитай її. Випиши прикметники.

Сьогодні модно готувати і пити соки фреш.

Фреш — це свіжий, щойно вичавлений сік із фруктів, овочів або ягід. Фреш дуже корисний. Але вживати його потрібно правильно.

Фреш не можна пити на порожній шлунок.

Свіжий сік варто вживати одразу після приготування.

Фреші рекомендують розбавляти водою.

10. Допоможи Щебетунчикові утворити прикметники від поданих слів. Запиши їх.

Смак, користь, пожива, фрукти, овочі, свіжість.

ПОЄДНУЮ ПРИКМЕТНИКИ З ІМЕННИКАМИ

1. Родзинка хоче повідомити інформацію. Прочитай слова, які вона для цього дібрала.

паперова

металева

фарфорова

скляна

2. Що називають ці слова? На які питання відповідають? Чи зрозуміло тобі, про що хоче розповісти Родзинка?

3. Читалочка вирішила допомогти Родзинці. Вона пропонує їй іншу групу слів. Прочитай її.

чашка

серветка

банка

ложка

4. На які питання відповідають слова Читалочки? Що вони називають?

5. Добери до кожного слова Читалочки відповідний прикметник зі слів Родзинки. Запиши за зразком.

Зразок: тарілка (яка?) керамічна.

6. Поміркуй, з якими словами зв'язані прикметники. Перевір себе за правилом.

**Прикметники називають ознаки предметів.
У мовленні вони вживаються тільки з іменниками.**

7. Відгадай загадку Щебетунчика. Запиши слово-відгадку. Добери до нього прикметники і запиши.

Неначе паровоз, гуде,
шумить, кипить, і пара йде.
Смачний заварює нам чай.
Хто ж він такий? От відгадай.

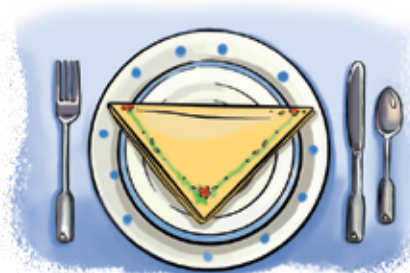

8. Прочитай виділений у загадці прикметник. З яким іменником він зв'язаний? Випиши цей іменник з прикметником. Пригадай і запиши, яким ще буває **чай**.

9. Читалочка готувалася до прийому гостей. Із книги добрих манер вона дізналася, як треба накривати стіл. Прочитай цю інформацію.

Святковий стіл має прикрашати біла скатертина. Полотняні серветки кладуть на закусочні тарілки. Праворуч від тарілки — ніж і ложку, ліворуч — виделку. Ніж треба класти лезом до тарілки. А ложку й виделку — опуклою стороною донизу.

10. Спиши виділену частину тексту. Підкресли прикметники й іменники, з якими вони зв'язані.

11. Запиши відповіді на запитання Читалочки.

1. У якій руці прийнято тримати ложку?
2. Якою рукою беруть ніж, а якою — виделку?

12. Ґаджик хоче дати тобі пораду. Прочитай її у вірші. Розкажи, про що ти з неї дізнався (дізналася).

Пам'ятайте, любі **діти!**
 Їсти теж потрібно вміти,
 щоб сусіда не облили,
 одягу не заплямити.
 За столом своя наука:
 ніж бери у праву **руку**,
 а виделку — в ліву.
 Як їси, не поспішай,
 з ложки суп не проливай.

Не хитайся на стільці
 і серветку у руці
 не жмакай, не рви тихенько,
 а на стіл клади рівненько.
 Прямо за столом сиди,
 на стіл лікті не клади.
 Скажуть неодмінно:
 — От чемна **дитина!**

Алла Свашенко

13. Випиши з вірша виділені іменники разом із прикметниками, з якими вони зв'язані.

ЗМІНЮЮ ПРИКМЕТНИКИ ЗА ЧИСЛАМИ

1. Для частування гостей друзі закупили продукти. На малюнках зображено фрукти, які купила Родзинка. Прочитай їх назви.

солодкий мандарин

солодкі мандарини

Проведи дослідження!

1. Порівняй записи під малюнками. Як змінився іменник? Чому?
2. Чи змінився разом з іменником прикметник? Поясни чому. Перевір себе за правилом.

Прикметник у мовленні змінюється разом з **іменником**, із яким він зв'язаний.

2. Хочеш дізнатися, що купив Щебетунчик? Тоді зміни подані сполучення слів так, щоб вони називали багато предметів. Запиши їх за зразком.

Зразок: апельсини (які?) смачні.

Груша соковита, лимон свіжий, яблуко велике.

3. Читалочка купила овочі, про які згадується у вірші. Прочитай цей вірш.

На городі жовті дині
і столові буряки,
баклажани зріють сині
і зелені огірки.

4. Випиши з вірша прикметники й іменники, з якими вони зв'язані. Зміни ці сполучення слів так, щоб вони називали по одному овочу. Запиши їх.

- 5. Гаджик купив інші овочі. Прочитай, чим вони корисні.

Овочі дуже корисні для здоров'я. Часник убиває шкідливі мікроби. Від капусти будуть міцні зуби. А хто їсть моркву, у того буде гарний зір і здорова шкіра.

- 6. Випиши з тексту прикметники з іменниками у дві колонки.

БАГАТО

ОДИН

- 7. Гаджик і Читалочка приготували салат. Прочитай його рецепт.

Рецепт. Морквяний салат

Склад продуктів: 2 свіжі морквини, пів склянки родзинок, зубок часнику, 2 ложки легкого майонезу.

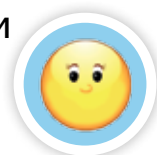
Моркву помити, почистити і потерти на крупну тертку.
Родзинки розпарити в окропі і віджати від води.
Часник подрібнити.
Усе змішати і заправити майонезом.

- 8. Гаджик хоче перевірити, чи зможеш ти зробити морквяний салат. Дай відповіді на його запитання.

1. Які продукти потрібні для морквяного салату?
2. Що з ними потрібно зробити?

- 9. Напиши 2–3 речення про свій улюблений салат. Використай прикметники.

- 10. Запиши в першу колонку назви п'яти страв. Добери прикметники до цих слів і запиши їх у другу колонку.

РОЗПІЗНАЮ БЛИЗЬКІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ ПРИКМЕТНИКИ

1. Прочитай, хто завітав до друзів.

До друзів завітали дві сестрички. Вони були дуже схожі між собою. І мали цікаву звичку. Коли одна про щось розповідала, інша — доповнювала її близькими за значенням словами.

— **Сьогодні гарна погода, — сказала одна сестра.**

— **Просто чудова, — додала інша.**

— **І вітер ласкавий.**

— **Так, дуже лагідний.**

2. Випиши з виділеної частини тексту прикметники, зв'язані з поданими іменниками.

1. Погода (яка?) ... , 2. Вітер (який?) ... ,

Проведи дослідження!

1. Порівняй значення прикметників, записаних у кожному реченні.

2. Зроби висновок, які ці прикметники за значенням — близькі чи протилежні.

3. Щебетунчик і Читалочка вирішили й собі говорити, як дівчатка. Перевір, чи правильно вони дібрали близькі за значенням прикметники. Спиши пари слів, виправивши помилки.

хоробрий — сміливий

гарний — поганий

жовтогарячий — пекучий

блакитний — зелений

замурзаний — брудний

жадібний — скупий

4. Родзинка знайшла близькі за значенням прикметники в інтернеті. Але вони переплутались. Допоможи Родзинці утворити пари близьких за значенням слів. Запиши їх.

маленький	•	•	охайний
акуратний	•	•	пахучий
великий	•	•	мізерний
запашний	•	•	здоровенний

5. Склади речення з однією парою слів і запиши.

6. Добери близьке за значенням слово до прикметника **кумедний**. Склади з кожним словом речення і запиши.

7. Допоможи Гаджикові дібрати близькі за значенням прикметники до кожного малюнка. Запиши їх у зошиті.

Роман (який?) ...,

Оля (яка?) ... ,

Діти (які?) ...,

Дмитрик (який?) ...,

ДОБИРАЮ ПРИКМЕТНИКИ, ПРОТИЛЕЖНІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

1. Прочитай про незвичного гостя, який прийшов до друзів.

У гості до друзів прийшов хлопчик Навпакійко. Він усе заперечував і називав не так, як було насправді. Друзі запросили гостя за стіл і почали частувати. Навпакійко із задоволенням усе споживав. Але при цьому казав:

— Салат у вас сухий, хліб черствий, картопля холодна, тістечка тверді, а чай солоний.

Друзі не ображалися на нього, бо знали, що насправді все навпаки.

Салат не сухий, а соковитий.

Хліб не черствий, а свіжий.

Картопля не холодна, а гаряча.

Тістечка не тверді, а м'які.

Чай не солоний, а солодкий.

2. Спиши виділену частину тексту. Підкресли прикметники.

Проведи дослідження!

1. Порівняй значення прикметників у кожному реченні.
2. Зроби висновок, які ці прикметники за значенням — близькі чи протилежні.

3. Друзі дібрали сполучення слів із прикметником **свіжий**. Навпакійко вирішив замінити їх на протилежні за значенням. Допоможи йому. Вибери з довідки пропущені прикметники.

свіжий батон — ... батон

свіжа капуста — ... капуста

свіжа газета — ... газета

свіже молоко — ... молоко

Довідка: кисле, черствий, стара, квашена.

4. Поміркуй, чому протилежні за значенням слова до прикметника **свіжий** не однакові.

5. Друзі виглянули у вікно й побачили котика. Прочитай, якими словами його описав Навпакійко.

Цей котик брудний, поганий, сумний і нещасний.

6. Щоб дізнатися, яким котик був насправді, заміни в описі прикметники на протилежні за значенням і запиши. Допиши ще 2–3 речення про котика.

7. Навпакійко розповів друзям про свого собаку. Прочитай його розповідь.

У мене є **великий** собака. Сам весь **чорний**, а вуха і лапи **білі**. У нього **широка** мордочка і **довгий** хвіст.

8. Щоб дізнатися, яким насправді був собака Навпакійка, заміни виділені в тексті прикметники на протилежні за значенням. Запиши утворений текст.

РОЗРІЗНЯЮ ПРЯМЕ І ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

1. Щебетунчик прочитав речення і намалював до кожного малюнки. Як думаєш, чи правильно хлопчик зрозумів значення прикметника **золоті** в кожному реченні?

1. Тато подарував мамі золоті сережки.

2. У мого дідуся золоті руки.

Проведи дослідження!

1. Поміркуй, чому сережки називають **золотими**.
2. Які руки називають **золотими**?
3. Як по-іншому можна назвати **золоті руки**?
4. Поясни, у якому сполученні слово **золоті** має **пряме** значення, а в якому — **переносне**.

- 2. Добери до кожного прикметника по два іменники, щоб утворилися сполучення слів у прямому і переносному значеннях. Скористайся довідкою. Запиши утворені сполучення слів. Підкресли ті, які мають пряме значення.

теплі

щедра

колючий

Довідка: слова, осінь, погляд, рукавички, бабуся, їжак.

- 3. Відгадай загадку Родзинки. Запиши її та слово-відгадку. Підкресли прикметники, ужиті в переносному значенні.

Край дороги всіх зачаровує кучерявий, золотий, широколистяний ...

- 4. Разом з однокласниками складіть і запишіть свої загадки про дерева, зображені на світлинах. Використовуйте прикметники.

- 5. Визнач, чи є у складених загадках прикметники з переносним значенням. Підкресли їх.

- 6. Добери до поданих малюнків прикметники з переносним значенням. Склади з ними два речення і запиши.

- 7. Прочитай, як Читалочка описала персонажів із журналу коміксів. Ознаки яких тварин вона перенесла на людей? Устав назви цих тварин і запиши речення. Підкресли прикметники.

Марічка така хитренька, як Сашко дуже впертий, як Юрасик був боязливий, як Оленка така галаслива, як

ДОСЛІДЖУЮ ДІЄСЛОВА

РОЗПІЗНАЮ СЛОВА – НАЗВИ ДІЙ

1. Гаджик сфотографував рекламні щити і показав друзям. Розглянь ці світлини. Прочитай написи на щитах.

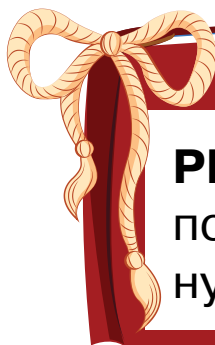

2. Разом з однокласниками дайте відповіді на запитання.

1. Що зображено на цих рекламних щитах?
2. Як думаєш, для чого в місті розмістили ці щити?
3. Чи захотілось тобі побувати в зоопарку?

3. Поясни, як ти розумієш значення слова **реклама**. Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

РЕКЛА́МА — спеціальна інформація про послуги, товари, видовища, щоб привернути увагу споживачів.

4. Читалочка дібрала слова про зоопарк. Запиши їх у **три** колонки: у **першу** — іменники, у **другу** — прикметники, а в **третю** — усі інші слова.

Зоопарк, великий, ховається, звірі, вольєри, сірий, високі, стрибає, літають, слон, рожевий, живуть.

Проведи дослідження!

1. Постав питання до слів третьої колонки.
2. Визнач, що називають ці слова — предмети, ознаки чи дії. Перевір себе за правилом.

Слова, які відповідають на питання **що робить?**, **що роблять?**, називають **дії** предметів.

5. Четверо друзів вирішили відвідати зоопарк. Прочитай, як вони туди їхали. Встав пропущені слова — **назви** дій і запиши текст.

Із дому ... завчасно. На зупинці ... автобуса. Невдовзі він Друзі ... в салон і Через кілька зупинок ... і ... до зоопарку. Біля каси Треба ... квитки.

6. Допоможи друзям полічити, скільки грошей вони витратять на квитки. Запиши відповідь одним реченням. Підкресли слово — **назву** дії.

КИЇВСЬКИЙ ЗООПАРК

Вартість вхідних квитків:

70,00 грн — для дорослих;

60,00 грн — для студентів;

50,00 грн — для дітей.

7. У зоопарку Щебетунчик попрямував до найбільшої тварини. Прочитай текст про неї. Відгадай її назву і встав на початку тексту.

... поважно ходив по вольєру. Він зовсім не зважав на відвідувачів зоопарку. Великими вухами і хвостом відмахувався від мух. Набирав хоботом пісок і сипав на себе.

8. Спиши перше й останнє речення тексту. Підкресли слова — **назви** дій. Напиши про своє ставлення до слонів.

ДОБИРАЮ ДІЄСЛОВА

1. Друзі отримали запрошення. Прочитай його.

2. Чи знаєш ти, що таке **аквапарк**? Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

АКВАПАРК — розважальний комплекс із басейнами і гірками на воді.

3. Знайди в запрошенні відповіді на запитання Родзинки.

1. Кому призначене запрошення?
2. Від кого воно надійшло?
3. На яку подію запрошуються друзі?
4. Коли відбудеться свято?
5. Де Щебетунчик святкуватиме день народження?

Проведи дослідження!

1. На які питання відповідають виділені в запрошенні слова?
2. Визнач, що означають ці слова — назви предметів, ознак чи дій.

4. Гаджик дізнався, що ці слова називаються **дієсловами**. Прочитай на наступній сторінці правило про дієслова. Поміркуй, чому вони дістали таку назву.

Дієслова називають дії предметів і відповідають на питання **що робить?, що роблять?, що робити?, що зробити?**.

- **5.** Біля входу в аквапарк друзі побачили рекламний щит. Прочитай напис на ньому. Розкажи, що зацікавило тебе в цій рекламі.

- **6.** Випиши з рекламного щита дієслова.
- **7.** Розглянь світлини, які Гаджик зробив в аквапарку. Розкажи, що на них зображено.

- **8.** Склади і запиши речення за кожною світлиною. Підкресли дієслова.
- **9.** Напиши 2–3 речення про те, чи бував (бувала) ти в аквапарку. Чи тільки мрієш там побувати?
- **10.** Читалочка хоче повідомити, що вона робила в аквапарку. Допоможи їй дібрати потрібні дієслова. Запиши їх.

3 гірки ... , у воду ... , у басейні ... , біля фонтана

ВИКОРИСТОВУЮ ДІЄСЛОВА В МОВЛЕННІ

1. Друзі побували в незвичному парку. Разом з однокласниками (однокласницями) прочитайте в ролях їхні спогади.

Читалочка: Я каталася на каруселях і гойдалках.

Щебетунчик: Я блукав лабіринтами і стрибав на батуті.

Гаджик: Я швидко мчав на американських гірках.

Родзинка: А я піднімалась над парком на оглядовому колесі.

Усі разом: У нас неймовірні враження! Адже ми побували в луна-парку.

2. Поясни, як ти розумієш значення слова **луна-парк**. Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

ЛУНА-ПАРК — парк з різними розвагами та видовищами.

3. Випиши з розмови друзів дієслова. Постав до них питання.

4. Розглянь квиток. Розкажи, яку інформацію він містить. Визнач, кому з друзів він належить. Запиши свою відповідь. Підкресли дієслово.

ОДЕСЬКИЙ ЛУНА-ПАРК

Атракціон: *оглядове колесо*

Ціна – **60 грн**

контроль

5. Прочитай назви атракціонів. Вибери ті, на яких ти зможеш побувати, якщо маєш 100 гривень. Запиши, які атракціони тиобираєш.

ЛУНА-ПАРК

Атракціони	Ціна
Американські гірки	80 грн
Оглядове колесо	60 грн
Батут	60 грн
Карусель	50 грн
Лабіринт	50 грн
Кімната сміху	40 грн

6. Поспілкуйся з однокласниками й однокласницями. Розпитай, хто з них бував у луна-парку, хто мріє там побувати.

7. Напиши 2–3 речення про те, чи доводилося тобі бувати в луна-парку. Які атракціони ти відвідав (відвідала)? А може, ти тільки мрієш там побувати?

8. Щоб дізнатися, що робили відвідувачі луна-парку, утвори дієслова від поданих іменників і запиши.

Сміх — ... , ігри — ... , радість — ... , крик — ... ,
біг — ... , спуск — ... , стрибок — ... , розваги —

ЗМІНЮЮ ДІЄСЛОВА ЗА ЧИСЛАМИ

1. Разом з однокласниками (однокласницями) прочитай розмову друзів у ролях.

Читалочка: Мені подарували книжку «Хто росте у парку».

Родзинка: Цікаво, про який парк у ній розповідається?

Щебетунчик: Можна здогадатися за малюнками.

Гаджик: На обкладинці зображені рослини.

2. Чи здогадуєшся, про який парк розповідається в цій книжці? Запиши свою думку. Вибери з довідки потрібне слово.

Довідка: розважальний, зоологічний, рослинний.

3. Читалочка знайшла в книжці опис улюбленого дерева. Прочитай його.

Навесні каштани світяться білими або червоними свічками цвіту. Ось такими . **Потім на них виростають зелені їжачки — круглі і колючі** . **Восени вони падають на землю. З них вистрибують блискучі гладенькі горішки.** Ось такі .

За Катериною Міхаліциною

4. Спиши виділені речення. Підкресли дієслова. Випиши їх у колонку і зміні за зразком.

Зразок: що роблять?
цвітуть

що робить?
цвіте

Проведи дослідження!

1. Визнач, у якій колонці дієслова називають дію одного предмета. На яке питання вони відповідають?
2. На яке питання відповідають дієслова в іншій колонці?
3. Дію скількох предметів вони називають? Зроби висновок, чи змінюються дієслова за числами.

5. Напиши 2–3 речення про те, чи бував (бувала) ти в парку. Які рослини там можна побачити?

6. Прочитай речення. Випиши в колонку дієслова.

У парку Читалочка гуляє, відпочиває, спостерігає за птахами, зустрічається з друзями.

7. Зміни записані слова так, щоб вони називали дію багатьох людей. Запиши утворені дієслова у другу колонку.

РОЗПІЗНАЮ БЛИЗЬКІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ ДІЄСЛОВА

1. Гаджик запитав у друзів, що таке **Диснейленд**. Чи можеш ти йому пояснити? Розкажи, що ти знаєш про Диснейленд.

2. Прочитай, яку інформацію про Диснейленд знайшла в інтернеті Родзинка.

Диснейленд — це парк розваг. У ньому відтворений світ мультфільмів і казок. **Перший Диснейленд збудували в Америці. Потім Диснейленди спорудили в Японії, Франції, Китаї.**

3. Спиши виділені речення. Підкресли дієслова. Порівняй їх значення. Визнач, вони протилежні чи близькі за значенням.

4. Прочитай, що дізналася Читалочка про Диснейленд із журналу.

Диснейленд **придумав** мультиплікатор Уолт Дисней. Він вигадав країну, в якій **живуть** персонажі його мультфільмів. А мешкають вони в казкових спорудах. Усі відвідувачі цього парку можуть з ними **розмовляти**. Говорити про все, що їх цікавить.

5. Знайди в тексті дієслова, близькі за значенням до виділених. Запиши їх парами.

6. Щебетунчик зібрав світлини про Диснейленд. Розглянь їх. Розкажи, яких персонажів мультфільмів ти впізнаєш.

 7. Напиши текст (2–3 речення) про персонажа з мультфільму, який тобі подобається найбільше. Поясни чому.

 8. Допоможи Білосніжці знайти близькі за значенням дієслова, якими вона зможе розповісти про гномів. Запиши їх парами.

радіє

сумує

сміється

кричить

регоче

галасує

веселиться

журиється

РОЗРІЗНЯЮ ПРОТИЛЕЖНІ ЗА ЗНАЧЕННЯМ ДІЄСЛОВА

 1. Гаджик надіслав тобі смс-повідомлення. Прочитай його.

Привіт! Чи бажаєш відвідати
мотузковий парк?

 2. Чи знаєш ти, що таке **мотузковий парк**? Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

МОТУЗКОВИЙ ПАРК — це розміщені на висоті доріжки, мости, драбини, виготовлені з мотузок, тросів, колод, брусків та інших матеріалів.

 3. Дай відповідь Гаджикові. Напиши текст свого смс-повідомлення.

4. Розглянь на світлинах мотузковий парк. Прочитай н́азви атракціонів. Розкажи, що там роблять діти.

5. Напиши, на яких атракціонах тобі хочеться побувати. Підкресли дієслова, постав до них питання.

6. Прочитай розповідь Читалочки про мотузковий парк. Постав питання до виділених слів.

Ми **розлучилися** біля входу в мотузковий парк. **Продали** квитки і **закінчили** маршрут. Інструктор веселими жартами **опускав** нам настрій.

7. У розповіді Читалочки заміни виділені дієслова на протилежні за значенням. Запиши змінений текст. Поясни, яка з розповідей є більш правдивою.

8. Напиши про своє ставлення до мотузкового парку (2–3 речення).

9. Щоб дізнатися, що робили діти в мотузковому парку, добери до поданих дієслів протилежні за значенням. Можеш скористатися довідкою. Запиши утворені пари слів.

сумували — ...

плакали — ...

стояли — ...

лінувалися — ...

Довідка: рухалися, раділи, сміялися, трудилися.

СПОСТЕРІГАЮ ЗА БАГАТОЗНАЧНИМИ ДІЄСЛОВАМИ

1. Родзинка повідомила друзям цікаву новину. Послухай її повідомлення. Дай відповідь на запитання.

Я знаю чудову країну — Дитландію. Її ще називають парком професій. Тут діти знайомляться з різними професіями, заробляють гроші і витрачають їх на розваги, сувеніри, іграшки. Ти хочеш там побувати?

2. Прочитай, як друзі потрапили до Дитландії. Випиши дієслова. Усно постав до них питання.

Подорож у парк професій почалася з аеропорту. Там на дітей чекав справжній літак. Друзі пройшли зону реєстрації і вийшли на територію Дитландії. Перед ними з'явилися різні станції — «Аптека», «Супермаркет», «Театр», «Пожежна частина», «Банк» і багато інших. На кожній станції **кипить робота**.

3. Прочитай слова, виділені в останньому реченні тексту. Визнач, хто з друзів правильно пояснює їх значення.

клекотить від нагрівання

відбувається швидко

4. Запиши пояснення поданих висловів.

1. Кипить робота — 2. Кипить вода —

5. Прочитай про враження Гаджика від Дитландії. Випиши дієслова з іменниками, які з ними зв'язані.

У Дитландії все, як у справжньому місті.

У супермаркеті йде торгівля. У школі йде урок. На теле-студії йде запис передачі. У лікарні йде прийом хворих.

6. Поясни, чи однакове значення має дієслово **йде** в кожному записі. Чи можна стверджувати, що воно багатозначне?

7. Розглянь схему Дитландії. Розкажи, які станції тут зображено, що роблять діти на кожній із них.

8. Напиши 2–3 речення про те, чи хочеться тобі побувати в Дитландії. Що найбільше тебе приваблює в цій країні?

9. За поданими початками склади і запиши два речення з дієсловом **пливе**, щоб у кожному воно мало інше значення.

1. По небу

2. По річці

РОЗРІЗНЯЮ ПРЯМЕ І ПЕРЕНОСНЕ ЗНАЧЕННЯ ДІЄСЛІВ

1. Друзі пригадували різні парки. Прочитай розповідь Читалочки. У якому парку вона побувала?

На пагорбі сумує старий дуб. Над стежкою замислилась верба. Їй тихо щось шепоче берізка.

2. Знайди в розповіді Читалочки дієслова. Випиши їх у колонку разом з іменниками, які з ними зв'язані.

3. У записаних сполученнях слів заміни назви дерев на імена людей. Запиши утворені сполучення слів у другу колонку.

4. Поясни, в якій колонці дієслова мають **пряме** значення, а в якій — **переносне**.

5. Запиши спогади Щебетунчика. Встав пропущені дієслова. Вибери їх із довідки. Підкресли ті, що мають переносне значення.

Спочатку я ... вгору по мотузковій драбині. Потім ... по канатній дорозі. На «тарзанці» ... у повітрі. І, нарешті, ... на землю.

Довідка: *видряпатися, пройтися, політати, спуститися.*

6. Родзинка підготувала рекламу про свій улюблений парк. Прочитай її. Знайди дієслова з переносним значенням.

Завітайте до ДИТЛЯНЦІЙ!
 На вас чекають 50 ігрових станцій.
 Тут ви зможете:
 ★ знайти цікаву професію;
 ★ заробити гроші;
 ★ самостійно зробити покупки.
 У нас ви відчуєте себе дорослими!

7. Який парк рекламує Родзинка? Для кого призначена ця реклама — для дітей чи дорослих? Про що можна дізнатися з цієї реклами?

8. Напиши 2–3 речення про те, який парк тобі подобається найбільше. Поясни чому.

9. Прочитай розповідь Гаджика. Знайди в ній дієслова. Визнач, у якому реченні вони мають переносне значення. Запиши це речення.

На американських гірках ми то злітали вгору, то різко падали вниз. А на оглядовому колесі повільно піднялися над парком і опустились на землю.

ДОСЛІДЖУЮ ЧИСЛІВНИКИ

РОЗПІЗНАЮ СЛОВА – НАЗВИ ЧИСЕЛ

- 1. Друзі завітали до студії юних художників і художниць. Прочитай вірш і дізнаєшся, що вони там побачили.

У Михайлика в руці —
вісім різних олівців.
У його сестрички Соні —
голубий і **два** червоні.
У кирпатенького Жені —
пів десятка — всі зелені.
А в Олеся — без трьох **десять**.
Скільки будемо їх мати,
як до купи всіх зібрати?

Проведи дослідження!

1. Постав питання до виділених у вірші слів.
2. Поясни, що називають ці слова — предмети, ознаки, числа чи дії. Перевір себе за правилом.

Слова, які відповідають на питання **скільки?**, називають **числа**.

- 2. Запиши відповіді на запитання Щебетунчика. Числа записуй словами.

1. Скільки олівців тримав Михайлик?
2. Скільки олівців було в Соні?
3. Скільки олівців мав Женя?
4. А скільки олівців було в Олеся?

- 3. Підкресли в записаних реченнях слова — назви чисел.

4. Обчисли, скільки всього олівців було в дітей. Запиши свою відповідь реченням. Підкресли слово, яке називає число.

5. Візьми інтерв'ю в однокласника або однокласниці за поданими запитаннями.

1. Чи любиш ти малювати?

2. Чим тобі найбільше подобається малювати — олівцями, фарбами чи фломастерами?

3. Чи відвідуєш ти художню студію або гурток?

6. Читалочка хоче намалювати райдугу. Підкажи, скільки олівців їй треба взяти. Для цього прочитай вірш і встав пропущене слово-підказку.

Вийшла веселка на небо,
... кольорів об'єднала:
червоний, оранжевий, жовтий,
зелений, блакитний і синій,
та ще й фіолетовий.
— Ви разом навіки! — сказала.

Олексій Катрич

7. Допоможи Гаджикові виписати з вірша слова, близькі за значенням до поданих.

райдуга — ...

голубий — ...

помаранчевий — ...

промовила — ...

8. Напиши про райдугу текст (2–3 речення). Використай хоча б одне слово, яке називає число.

9. Родзинка заховала назви чисел у малюнках. Знайди їх. Для цього запиши назви малюнків. Знайди і підкресли в цих словах назви чисел за зразком.

Зразок: місто.

ДОБИРАЮ ЧИСЛІВНИКИ

1. Щебетунчик запросив друзів уболівати за його команду. Розглянь малюнок. Розкажи, які змагання відбуваються.

2. Запиши відповіді на запитання Гаджика. Числа записуй словами.

1. Скільки команд грає на полі?
2. Скільки гравців борються за м'яч?
3. Під яким номером грає Щебетунчик?

3. Підкресли в записаних реченнях слова, які називають числа.

Проведи дослідження!

1. На яке питання відповідають підкреслені слова?
2. Що називають ці слова — предмети, ознаки, числа чи дії?

4. Гаджик дізнався, що ці слова називають **числівниками**. Як думаєш, чому? Прочитай правило про числівники.

Числівники називають **числа** і відповідають на питання **скільки?**

5. Доповни подане речення і запиши. Підкресли числівник.
Команда Щебетунчика забила

6. Після футбольного змагання Читалочка розповіла, як ходила з друзями на риболовлю. Прочитай про це у вірші. Постав питання до виділених слів.

Упіймав Андрій дві щуки —
чималі*, як в тата руки.
Ярослав приніс додому
от таких **чотири** соми.
А Петрові на гачок
упіймавсь **один ... бичок****.
Ігор Січовик

**Чималі* — досить великі.

***Бичок* — невелика головата риба.

7. Запиши відповіді на запитання Читалочки. Підкресли числівники.

1. Скільки хлопців ловило рибу?

2. Скільки рибин вони впіймали?

8. Родзинка запропонувала друзям розв'язати задачу. Прочитай її. Назви числівники.

Мав Сергійко десять слив.

Ними друзів пригостив:

дві — Наталочці віддав,

три — одержав Ярослав.

І Тимку дісталось дві.

Скільки сливок з'їв Сергій?

Ігор Січовик

9. Запиши відповідь на запитання задачі одним реченням. Підкресли числівник.

10. Яким, на твою думку, був Сергійко? Чому так вважаєш? Напиши про це 2–3 речення. Використай хоча б один числівник.

11. Утвори слова за допомогою арифметичних дій. Склади з кожним речення, вживаючи числівник, і запиши.

$$100 + \text{ЛИК} = \dots$$

$$7 + \text{Я} = \dots$$

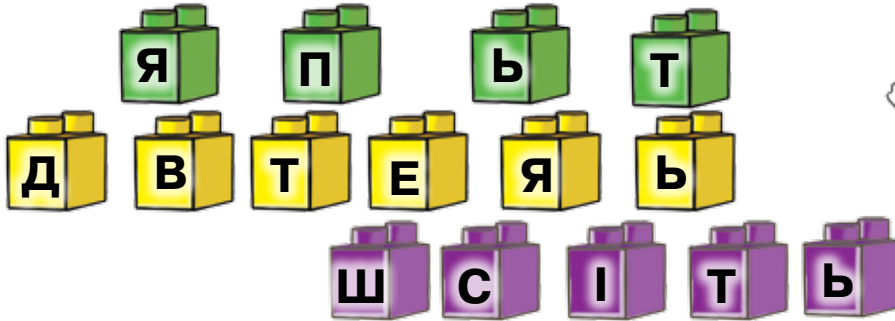

УТВОРЮЮ ЧИСЛІВНИКИ

1. Друзі потрапили в майстерню, де утворюють числівники. Допоможи Гаджикові утворити числівники з цеглинок одного кольору. Запиши їх.

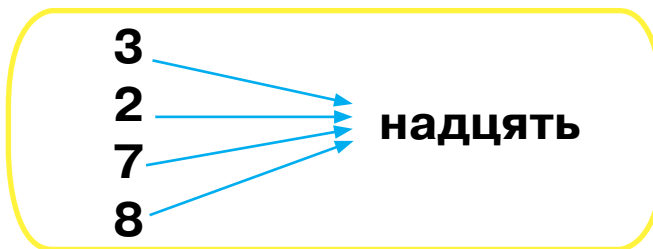
2. Побудуй звукову схему **найкоротшого** слова. Поділи на склади для переносу **найдовше** слово.

3. Добери іменник до кожного утвореного числівника. Запиши утворені сполучення слів.

4. Допоможи Читалочці утворити числівники за схемою. Запиши їх.

5. Склади речення з одним із утворених числівників і запиши.

6. Допоможи Щебетунчикові утворити числівники за допомогою арифметичних дій. Прочитай і обчисли вирази. Запиши результати словами і постав наголос.

$$15 - 1 =$$

$$10 + 1 =$$

7. Перевір за словником правильність написання утворених числівників і наголос.

СЛОВНИК

одина́дцять
чотирна́дцять
шістна́дцять

8. Допоможи Родзинці розв'язати віршовану задачу. Прочитай її. Назви числівники.

Два зелених огірочки заховались під листочком.
Шість на сонечку лежали і хуленько підростали.
Вісім жовтих лежебок вигрівали свої боки.
Скільки ж всіх було на грядці?
Полічи їх по порядку.

9. Запиши відповідь на запитання задачі одним реченням. Підкресли числівник. Перевір за словником, чи правильно він записаний.

10. Напиши 2–3 речення про те, де у своєму житті ти зустрічаєш числівники.

11. Прочитай вірш про ведмедя. Назви числівники.

Що у лісі так гримить?
Робить вулики ведмідь.
Їх зробив він тільки сім,
на два менше, ніж хотів.

12. Запиши, скільки вуликів хотів зробити ведмідь. Підкресли числівник.

ПОЄДНУЮ ЧИСЛІВНИКИ З ІМЕННИКАМИ

1. Щебетунчик повідомив, що в школу завезли спортивний інвентар. Визнач за малюнком, скільки чого привезли, і запиши за зразком.

Зразок:
чотири тренажери.

2. Підкресли числівник у кожному сполученні слів.

3. Поясни, що називають слова, які стоять біля числівників — предмети, ознаки чи дії. Зроби висновок, з якими словами зв'язані числівники. Перевір себе за правилом.

Числівники називають кількість предметів.
У мовленні вони вживаються з **іменниками**.

4. Прочитай розповідь Читалочки. Назви числівники.

Ми зібралися в похід.

Узяли два великих рюкзаки. Туди поклали чотири пляшки води, три батони, десять варених яєць, п'ять свіжих огірків, шість жовтих яблук.

У бокові кишені помістили дві тенісні ракетки й один маленький м'ячик.

5. Визнач, з якими іменниками зв'язані числівники. Випиши їх парами.

6. Напиши інформацію про свій клас за запитаннями Щебетунчика. Числа записуй словами.

1. Скільки учнів у твоєму класі?

2. Скільки дівчаток?

3. А скільки хлопчиків?

7. Виконай завдання Родзинки. Утвори сполучення слів з поданих чисел і слів у дужках. Запиши ці сполучення. Числа записуй словами.

11 (футболіст), 14 (хокеїст),
5 (гол), 9 (шайба), 3 (свисток),
2 (тренер).

8. Склади речення з одним сполученням слів і запиши.

ДОСЛІДЖУЮ СЛУЖБОВІ СЛОВА

РОЗПІЗНАЮ СЛУЖБОВІ СЛОВА

1. Прочитай речення. Постав питання до кожного слова.
Друзі прийшли в парк.

Проведи дослідження!

1. Назви́ слово, до якого не можна поставити питання.
2. Які слова воно зв'язує?
3. Перевір, чи буде речення зрозумілим без цього слова.
4. Поміркуй, для чого служить це слово — для назви предмета чи зв'язку слів у реченні.

2. Гаджик дізнався, що такі слова називають **службовими**. Як думаєш чому? Прочитай правило про службові слова.

Службові слова не відповідають на **питання**. Вони служать для **зв'язку слів** у реченні.

3. Випиши з поданого ряду службові слова. З одним із них склади речення і запиши.

Сон, до, під, за, дим, біля, над, у, з, на, кіт.

4. Друзі вирішили здивувати одне одного небилицями та веселими пригодами. Прочитай небилицю, яку розповіла Родзинка. Поясни, які слова вона переплутала.

У ліс Незнайко увійшов —
під кущем йоржів знайшов.
Біля річки посидів —
наловив собі грибів.

До городу завітав —
стиглих яблук накопав.
А по саду походив —
моркву з яблуні струсив.

5. Випиши з небилиці службові слова разом із іменниками, що з ними зв'язані.

6. Гаджик намалював веселу пригоду. Розглянь його малюнок. Назви, які кошенята за кольором. Напиши, де знаходиться кожне з них.

7. Прочитай плутанку, яку розповіла Читалочка. Який настрій вона в тебе викликала?

За струмком дзюрчить село.

Небо в сонечку зійшло.

Вистрибнув на півня пліт.

Кукурікнув сірий кіт.

Квітка сіла на бджолу.

Дуб старий спиляв пилу.

8. Виправ плутанку. Перебудуй виділені речення і запиши. Підкресли службові слова.

ПИШУ СЛУЖБОВІ СЛОВА ОКРЕМО ВІД ІНШИХ

1. Родзинка загадала друзям загадку. Допоможи їй відгадати.

В кожущку рудому
вирушає з дому
припасти в комору
на зимову пору:
шишки та горішки,
і грибочків трішки.

Леся Вознюк

Проведи дослідження!

1. Знайди в загадці службові слова.
2. Зроби висновок, як пишуться службові слова з іншими словами — разом чи окремо. Перевір себе за правилом.

Службові слова пишемо окремо від інших слів.

- 2. Склади речення зі службовим словом про білочку й запиши. Підкресли службове слово.
- 3. Щебетунчик запропонував свою загадку. Перевір, чи правильно він її записав.

Прийшла кума звіником
набесіду зпівником.

Схопила півня наобід
ізамела мітлою слід.

- 4. Відгадай загадку Щебетунчика і спиши без помилок. Підкресли службові слова.
- 5. Ґаджик записав свою загадку, але загубив службові слова. Вибери їх із довідки і встав у загадку.

... листям ... гілками
... лісових доріжках
біжить клубок ... голками
... коротеньких ніжках.

Довідка: по, між, і, на, з.

- 6. Запиши в зошиті слово-відгадку. Побудуй звукову схему цього слова. Визнач, скільки в цьому слові букв і звуків.
- 7. Пригадай, про яких тварин були загадки друзів. Склади розповідь (3–4 речення) про одну з них і запиши. Підкресли службові слова.
- 8. Спиши загадку Читалочки. Слова в реченнях пиши окремо одне від одного.

Живевлісіпідкущем.

Ховаєтьсяявідвовкаілисиці.

ВИКОРИСТОВУЮ СЛУЖБОВІ СЛОВА

1. Друзі розказували про улюблені книжки. Прочитай розповідь Гаджика.

Я прочитав книжку про пригоду дітей.

Разом із батьками вони поїхали на природу. У лісі зустріли страшне страховисько. Воно розповіло про своє важке життя. Діти вирішили йому допомогти.

2. Напиши, яку книжку прочитав Гаджик. Назву книжки записуй за зразком.

Зразок: „Зайчикове щастя”

3. Чи знайома тобі ця книжка? Поцікався в однокласників (однокласниць), хто з них її читав.
4. Випиши з розповіді Гаджика службові слова разом з іменниками, які з ними зв'язані.
5. Прочитай повідомлення Читалочки. Встав пропущені службові слова.

Дівчинка Яся знайшла (де?) ... кущем бузку маленького слоника. Звати його Гудзик.

(у кого?) ... Гудзика все було малесеньке. І сам він спокійно вміщався (де?) ... кишені Ясиної курточки. Але найголовнішим було те, що Гудзик умів вигадувати найцікавіші у світі пригоди.

6. Запиши назву книжки, про яку розповіла Читалочка. Підкресли службове слово.
7. Візьми інтерв'ю в однокласників (однокласниць). Дізнайся, хто з них читав цю книжку. Які пригоди вигадував слоник Гудзик?

 8. Спиши речення, виділені в тексті про слоника. Встав пропущені службові слова.

 9. Дізнайся, яку книжку прочитала Родзинка. Прочитай на обкладинці її назву

Я прочитала книжку про дракона Омелька. Понад усе на світі він любив розповідати казки. Але всі, крім його дружини дракониці Килини, перелякано втікали від нього.

Проте згодом в Омелька все ж з'явилися слухачі: жаби Кумка та Гамка, зайчик Сашко, лосі Ось, Осьось та Лосось.

 10. Склади речення про дракона Омелька зі службовим словом і запиши. Підкресли службове слово.

 11. Напиши, яку книжку ти нещодавно прочитав (прочитала). Про кого чи про що в ній розповідається?

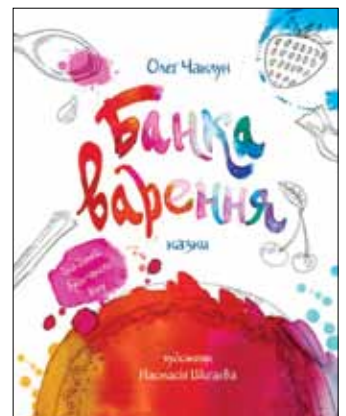
 12. Прочитай розповідь Щебетунчика.

Як порятувати сестричку, що потрапила в зачаровану банку з-під варення?

На що здатен маленький вітерець, який мріє про великі справи?

Чи можна врятувати друга, який ніколи не прибирає за собою іграшки?

Про все це я дізнався з цікавої книжки.

 13. Яку книжку прочитав Щебетунчик? Чи зацікавила вона тебе? Чому?

 14. Випиши з розповіді Щебетунчика друге речення. Підкресли слова, протилежні за значенням.

РОЗРІЗНЯЮ ЧАСТИНИ МОВИ ЗА ПИТАННЯМИ

1. Гаджик дізнався, що іменники, прикметники, дієслова, числівники, службові слова називаються **частинами мови**. Як думаєш чому? Перевір свої міркування за правилом.

Мова складається зі **слів**.

Слова (іменники, прикметники, дієслова, числівники, службові слова) є **частинами мови**.

2. Прочитай текст. Постав питання до виділених слів. Як називаються ці частини мови?

Пройшов **дощ**, **пісок** вологий, то **дівчатка** пекли **торти**: один з ромашками, другий з нагідками, третій, найкращий, з трояндовими пелюстками. **Івась** допомагав, **квіточки** збирав.

Зірка Мензатюк

3. Запиши виділені слова у дві колонки. Допиши в кожену колонку ще по два слова.

ЩО?

ХТО?

4. Напиши відповідь на запитання Щебетунчика. Число записуй словом.

Скільки тортів зробили діти?

5. Підкресли в записаному реченні числівник. Поясни, як ти його розпізнав (розпізнала).

6. Розкажи, чи доводилося тобі у своєму житті щось робити з піску? Де саме це було і коли?

- 7. Прочитай текст. Постав питання до виділених слів. Як називаються ці частини мови?

Маленька Марійка сиділа й малювала. Спочатку взяла **блакитний** олівець:

— Хай небо буде **ясне!** — сказала вона й намалювала небо.

— У небі хай сяє сонечко, — сказала вона і взяла **жовтий** олівець.

Намалювала сонце, і небо повеселішало...

За Зіркою Мензатюк

- 8. Випиши прикметники разом з іменниками, з якими вони зв'язані, за зразком.

Зразок: листя (яке?) зелене.

- 9. Прочитай текст. Знайди слова, які називають дії. Постав до них питання. Як називаються ці частини мови?

Найкраще на майданчику — гойдалка.

Якщо розгойдатися дуже сильно, то можна злітати високо-високо.

Я літаю — а малюки порпаються в піску.

Я літаю — а Марко з'їжджає з гірки.

Я літаю — а Марків дід садить квіти...

Галина Ткачук

- 10. Запиши відповідь на запитання Читалочки. Підкресли службове слово.

На чому літала дівчинка?

- 11. Напиши 3–4 речення про те, чим ти любиш займатися у вільний час.

- 12. Визнач, якою частиною мови є подані слова. Склади з них речення і запиши.

Діти, подвір'я, шкільне, вийшли, на.

ДОСЛІДЖУЮ РЕЧЕННЯ

РОЗПІЗНАЮ РЕЧЕННЯ

1. Прочитай групи слів.

Почав накрапати дрібний

Почав накрапати дрібний дощ.

Проведи дослідження!

1. Визнач, яка група слів виражає закінчену думку.
2. Яка група слів утворює речення? Перевір себе за правилом.

Речення виражає закінчену думку.

2. Допоможи Родзинці визначити, в яких рядках записано речення. Випиши їх у зошит.

Був чудовий весняний день.
Ми разом вибралися
Незабаром небо затягло хмарами.
Подув дуже сильний
Добре, що ми взяли з собою
Почав накрапати дощ.
Ми відкрили парасольки.

3. Пригадай, як треба записувати речення. Перевір себе за правилом.

Перше слово в реченні пишемо з **великої** букви.
У **кінці** речення ставимо **крапку**, **знак оклику** або **знак питання**.

- 4. Читалочка записала уривок з оповідання про парасольку. Визнач, якої помилки вона припустилася.

Хлопчик міцно тримав парасольку раптом вітер висмикнув її з рук парасолька пролетіла кілька метрів потім упала в калюжу і загойдалася на хвилях вона була мов кораблик...

За Наталкою Малетич

- 5. Запиши цей уривок без помилок.

- 6. Прочитай повідомлення Ґаджика.

Парасолька захищати від дощ і сонце.

- 7. Поясни, чи можна назвати слова Ґаджика реченням. Чому? Зроби висновок про зв'язок слів у реченні. Перевір себе за правилом.

Слова в реченні зв'язані між собою.

- 8. Утвори зі слів Ґаджика речення і запиши.

- 9. Уяви, що ти в магазині парасольок. Яку із зображених парасольок вибереш? Чому? Напиши про це 3–4 речення.

- 10. Поділи речення на слова і запиши.

Перша парасолька з'явилася в Китаї.
Простий робітник зробив її для своєї дружини.

ДОСЛІДЖУЮ РОЗПОВІДНІ РЕЧЕННЯ

1. Прочитай текст. Визнач, які речення **відповідають** малюнку.

У кожного є дім.

Пташки живуть у гніздах.

Звірі — у норах.

Риби — у річці чи морі.

Бджоли — у вулику.

Мурахи — в мурашнику.

А равлик навіть носить свою хатку з собою.

Зоряна Живка

2. Полічи, скільки речень у цьому тексті. Поясни, про що говориться в кожному з них. Гаджик дізнався, що ці речення називаються **розповідними**. Як думаєш чому? Перевір себе за правилом.

Речення, у якому про щось розповідається, називається **розповідним**.

У **кінці** розповідного речення ставимо **крапку (.)** або **знак оклику (!)**.

3. Побудуй розповідне речення за запитанням Щебетунчика. Запиши його.

Де живуть люди?

4. Прочитай текст. Допоможи Читалочці знайти в ньому недолік.

Ластівки — дуже охайні пташки у їхньому гнізді завжди чисто сміття вони виносять із гнізда у дзьобиках

5. Що цікавого повідомляє цей текст про ластівок? Спиши його, виправивши помилки.

6. Розглянь комікси. Розкажи, що зображено на них.

7. Склади розповідні речення за коміксами. Два з них запиши.

8. Розпитай в однокласників (однокласниць), чи траплялися з ними подібні пригоди. Як вони закінчувалися?

9. Напиши текст (3–4 речення) про те, хто прибирає у твоєму домі чи твоїй квартирі. Яку роботу виконуєш ти?

10. Допоможи Родзинці побудувати розповідні речення з поданих слів.

1. Ведмідь, барлозі, у, зимує.

2. Орли, скелі, гнізда, на, будують.

ДОСЛІДЖУЮ ПИТАЛЬНІ РЕЧЕННЯ

1. Прочитай уривок із книжки про хлопчика Шушу.

Коли Шуша знаходив пір'їнку, то починав думати. **Яка була пташка? Велика чи мала? Як високо вона може літати? Чи вміє стрибати? Чи вміє співати? Чи боїться котів? Де мешкає? Як її звуть і що вона любить?**

За Ларисою Денисенко

2. Поясни, що спільного мають виділені речення. Гаджик дізнався, що ці речення називаються **питальними**. Як думаєш чому? Перевір себе за правилом на наступній сторінці.

Речення, в якому про щось запитується, називається питальним.

У кінці питального речення ставимо знак питання (?).

- **3.** Прочитай смс-повідомлення Гаджика. Визнач, яке речення він написав — розповідне чи питальне.

Шпаки повернулися з вирію.

- **4.** Постав запитання до цього смс-повідомлення за поданим початком і запиши. Які речення утворилися?

1. Хто ... ?

2. Звідки ... ?

- **5.** Прочитай текст. Знайди в ньому недолік. Спиши текст без помилок.

На подвір'ї курка чистила своє пір'ячко Повз неї пробігала мишка Почала вона бесіду

— Що поробляеш, курко

— Пір'я чищу

— А нащо воно тобі От я без нього обходжусь

— Як же я без пір'я Для пернатих воно необхідне

З «Великої енциклопедії про все на світі»

- **6.** Розглянь комікси. Розкажи, яка пригода сталася з котом.

- **7.** Побудуй запитання до кожного малюнка і запиши.

- **8.** Прочитай речення. Постав до нього **три** запитання і запиши.

Пташки приносять велику користь.

ДОСЛІДЖУЮ СПОНУКАЛЬНІ РЕЧЕННЯ

1. Допоможи Щебетунчикові і Читалочці знайти серед поданих речень **запрошення, прохання, побажання і наказ**.

Позич, будь ласка, ручку.
Приходь до мене в гості.
Виконуй правила дорожнього руху!
Будь здоровим і щасливим.

2. Ґаджик дізнався, що ці речення називаються **спонукальними**. Як думаєш чому? Перевір себе за правилом.

Речення, яке виражає спонукання до дії, називається **спонукальним**.

У кінці спонукального речення ставимо **крапку** або **знак оклику**.

3. Поясни, як ти розумієш значення слова **спонукати**. Перевір себе за словником.

СЛОВНИК

СПОНУКА́ТИ — змушувати або заохочувати до якоїсь дії.

4. Вибери з поданих речень спонукальне і запиши.

1. Чи любиш ти читати книжки? 2. У книжках є багато цікавого. 3. Будь вдумливим читачем!

5. Утвори з поданих груп слів спонукальні речення і запиши.

1. Подарувати, квіти, мама. 2. Здоров'я, загартовувати, своє. 3. Старші, допомагати. 4. Піклуватися, молодші, про.

6. Прочитай рекламний текст. Про що в ньому йдеться? Випиши спонукальні речення.

ПАРАСОЛЬКА
кафе

Завітайте до нашого кафе!
Запросіть своїх друзів.

У нас ви зможете смачно поїсти
і відпочити.

МИ ВЛАШТУЄМО ДЛЯ ВАС НЕЗАБУТНЄ СЬЯТО!

7. Разом з однокласниками (однокласницями) придумайте текст для реклами магазину «Морозиво». Використайте спонукальні речення.

8. Знайди в тексті спонукальні речення і випиши їх.

Улітку часто буває гроза. Вона дуже небезпечна. Не ховайтесь від грози під високими деревами. Під час грози не розмовляйте по телефону. Не купайтеся у відкритих водоймах.

РОЗРІЗНЯЮ ОКЛИЧНІ І НЕОКЛИЧНІ РЕЧЕННЯ

1. Прочитай виразно речення, які записали Родзинка і Гаджик.

На дорозі багато машин.
Дорогу переходь уважно.

На дорозі багато машин!
Дорогу переходь уважно!

Проведи дослідження!

1. Поясни, чим відрізняються речення в лівій і правій колонках.
2. Які з них треба читати із сильним почуттям?
3. Як думаєш, у якій колонці подано окличні речення? Перевір свою думку за правилом.

Окличні речення вимовляються із сильним **почуттям радості, захоплення, здивування, гніву, страху, застереження.**

У кінці окличних речень ставимо **знак оклику.**

 2. Випиши з попередньої вправи окличні речення. Поясни, яке з них є розповідним, а яке — спонукальним.

 3. Спиши речення. Постав розділові знаки в кінці кожного.

- Як ти поживаєш
- Ура У нас канікули
- Коли цвітуть проліски
- Хлопчики грали у футбол
- Гол Ми перемогли

 4. Знайди серед записаних речень окличні. Підкресли їх.

 5. Розглянь малюнки. Склади за кожним окличне речення і запиши.

 6. За одним із малюнків склади текст (3–4 речення) і запиши. Використай хоча б одне окличне речення.

 7. Побудуй окличні речення з поданих слів і запиши.

У, настрій, мене, чудовий.
Я, цирку, у, побував (побувала).

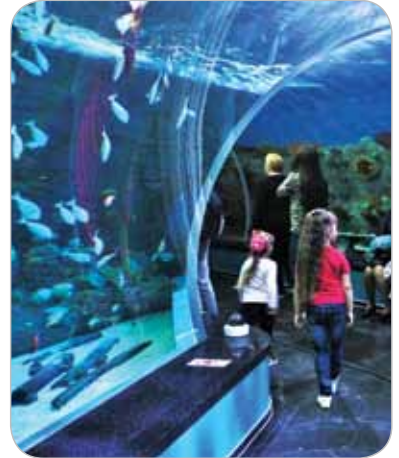
ВИЗНАЧАЮ ГОЛОВНІ СЛОВА В РЕЧЕННІ

1. Прочитай, де провів вихідний день Гаджик.

У неділю Гаджик побував на дні океану. Його зацікавили різнокольорові рибки. **Дуже здивувала своєю поведінкою мудра черепаха.** А велика акула навіть трохи налякала.

Це незвичне видовище називається океанаріум.

2. Запиши виділене речення.

Проведи дослідження!

1. Визнач, про кого говориться у записаному реченні. Підкресли це слово однією рисою.
2. Що зробила черепаха? Підкресли це слово двома рисками.
3. Перевір, чи буде зрозумілим речення без цих слів.

3. Гаджик дізнався, що ці слова називаються **головними** в реченні. Як думаєш чому? Перевір свої думки за правилом.

Головні слова утворюють **основу речення**. Вони повідомляють, яку думку виражає речення.

4. Випиши з речення про черепаху підкреслені слова за зразком.

Зразок: (хто?) діти (що зробили?) відвідали.

5. Знайди головні слова в інших реченнях тексту. Запиши їх за тим самим зразком.

- **6.** Прочитай повідомлення Родзинки. Встав пропущені слова. Можеш скористатися довідкою.

Я (що зробила?) ... тераріум.
Там (що роблять?) ... різні змії.
Серед скель (що роблять?) ... ящірки.
На гілці сухого дерева (що зробив?) ... хамелебн.

Довідка: живуть, причаївся, відвідала, ховаються.

- **7.** Запиши повідомлення Родзинки без питань. Підкресли головні слова в кожному реченні.

- **8.** Читалочка побувала у шкільному живому куточку. Допоможи їй скласти розповідь про нього. Скористайся малюнком і поданими словами. Запиши утворений текст.

побувала
побачила
сподобались
сфотографувалась

- **9.** Прочитай повідомлення Щебетунчика.

Маленький океанаріум стоїть у мене вдома. У ньому також ростуть водорості. А між ними плавають рибки. Я спостерігаю за ними щодня.

- **10.** Чи здогадуєшся, про що розповів Щебетунчик? Поясни, чим схожі і чим відрізняються **океанаріум** і **акваріум**.

- **11.** Випиши головні слова з речень, які сказав Щебетунчик.

ПОШИРЮЮ РЕЧЕННЯ ЗА ПИТАННЯМИ

1. Прочитай речення. Назви головні слова.

Гаджик мріє про подорож.

2. Випиши з речення зв'язані між собою слова. Скористайся поданими в дужках питаннями.

Гаджик (що робить?) ...
мріє (хто?) ...
мріє (про що?) ...

3. Прочитай текст про мрію Щебетунчика. Пошир речення за поданими питаннями. Можеш скористатися довідкою.

Щебетунчик живе (де?) (Де?) ...
знаходиться аеродром. (Кого?) ...
приваблюють літаки. Хлопчик мріє
стати (ким?)

Довідка: місто, неподалік, Щебетунчик, льотчик.

4. Запиши утворений текст без питань. Підкресли головні слова в реченнях.

5. Прочитай подані речення. Допоможи Родзинці перетворити їх на розповідь про її мрію. Використай слова з довідки. Запиши утворені речення.

Мама працює. Вона створює.
Родзинка буде.

Довідка: модельєр, красивий,
сучасний, одяг, також.

6. Підкресли в утворених реченнях головні слова.

7. Випиши з першого утвореного речення пари слів, зв'язані між собою. Постав питання від одного слова до іншого.

8. Розглянь малюнки. Придумай дітям імена. Розкажи про мрію кожної дитини.

9. Запиши, хто де мріє побувати.

10. Напиши 3–4 речення про свою мрію. Підкресли головні слова в реченнях.

11. Розглянь світлину. Розкажи, ким мріє стати Читалочка. Скористайся поданими словами.

кондитерка

торті

тістечка

12. Прочитай текст. Устав пропущені слова.

Читалочка стане (ким?) Вона готуватиме (що?) ... і (що?) (Чиї?) ... вироби будуть (які?) ... і (які?)

СКЛАДАЮ РЕЧЕННЯ

1. Прочитай вірш. Розкажи Читалочці, який недолік у ньому є. Поясни, як його виправити.

- Що з весною настає
- Сніг у полі розтає
- А чому то так буває
- Сонце його пригріває

2. Випиши з вірша розповідні речення. Підкресли в кожному головні слова.

3. Допоможи Родзинці поширити подане речення за зразком.

Птахи повертаються.

Зразок: Марійка малює.

Маленька Марійка малює.

Маленька Марійка малює квіти.

4. Допоможи Ґаджикові скласти речення з поданих слів — спочатку вибери головні слова, а потім пошир речення іншими словами.

Весна, зеленим, землю, килимом, вкриває.

5. Запиши утворене речення. Підкресли головні слова.

6. Прочитай текст. Пошир виділені речення за питаннями, поданими в дужках. Можеш узяти слова з довідки.

Усі знали, що скоро наблизиться весна, і поспішали швидше прибиратися.

Струмки вмивали (що?) Земля вкрилася (чим?) Зацвітали (які?) ... квіти. Набрякали бруньки (на чому?)

Довідка: земля, трава, перші, дерева.

7. Запиши поширені речення без питань.

8. Розкажи, як ти ставишся до весни. Що тобі подобається в цій порі року, а що не подобається?

9. Склади про весну розповідь (3–4 речення) і запиши.

10. Разом з однокласником або однокласницею пограйте в театр. Прочитайте у ролях розмову сороки і їжачка. Придумайте її продовження.

Сорока: Сонько, прокидайся!

Їжак: А що сталося?

Сорока: Весна прийшла!

Їжак: Уже прийшла?

11. Розглянь малюнок. Як думаєш, що мама забороняє робити дитині? Поясни чому.

12. Склади за малюнком **три** речення — розповідне, спонукальне і питальне. Запиши їх.

ДОСЛІДЖУЮ ТЕКСТ

РОЗПІЗНАЮ ТЕКСТ

1. Прочитай групи речень.

У театрі показували нову виставу. Наша сім'я дуже дружна і весела. У місті є музеї, театри, парки. Глядачі аплодували акторам.

Наша сім'я побувала в театрі. Там показували цікаву виставу. Ми уважно стежили за подіями на сцені. У кінці аплодували акторам.

Проведи дослідження!

1. Визнач, чи зв'язані між собою речення в першій групі.
2. Чи виражає ця група речень якусь одну думку?
3. Визнач, чи зв'язані між собою речення в другій групі.
4. Про що розповідає ця група речень?
5. Поміркуй, яка група речень утворює текст? Перевір свої думки за правилом.

Зв'язані за змістом речення утворюють текст.
Речення в тексті розміщені **в певній послідовності.**

2. Розпитай в однокласників (однокласниць), чи бували вони в театрі. Що їм найбільше там сподобалось?

3. Прочитай речення. Поясни Читалочці, чи утворюють вони текст.

У ляльковому театрі почалася вистава. Це Оля з Юрком дістали цукерки. Усі захоплено дивилися на сцену. Раптом щось зашаруділо.

4. Поясни, що треба зробити, щоб ці речення стали текстом. Розташуй речення так, щоб вийшов текст. Запиши його.

5. Дай відповідь на запитання Щебетунчика.

1. Чи правильно поводитися діти в театрі?

2. Чому під час вистави не можна їсти?

6. Родзинка зібралась у театр. Розглянь її квиток.

7. Знайди на квитку відповіді на запитання.

1. У який театр зібралася Родзинка? 2. На яку виставу?

3. Коли відбудеться вистава? 4. На якому місці сидітиме Родзинка? 5. Скільки коштує квиток?

8. Розглянь малюнок. Розкажи, що на ньому зображено.

9. Напиши за цим малюнком текст (3–4 речення).

10. Прочитай текст. Знайди в ньому недолік і виправ його. Запиши виправлений текст.

У театрі є певні правила поведінки. Верхній одяг треба залишати в гардеробі. У буфеті запахли гарячі бутерброди. Під час вистави не можна розмовляти.

ДОБИРАЮ ЗАГОЛОВОК ДО ТЕКСТУ

1. Послухай текст.

Якось Щебетунчик залишився вдома удвох з дідусем. Хлопчик узявся будувати корабель із деталей конструктора. А дідусь гортав газету і промовляв:

— Нового українського літака показали на виставці в Парижі. Наші спортсмени готуються до Олімпійських ігор. У Карпатах зацвіла долина нарцисів. На вихідні обіцяють хорошу погоду.

— Дідусю, я з'єднав лише кілька деталей. А ти вже встиг дізнатися стільки нового. Як тобі це вдалося?

— Щебетунчику, а навіщо, по-твоєму, існують заголовки?

2. Спробуй пояснити Щебетунчикові, що таке заголовок і для чого він потрібний. Перевір за правилом, чи правильно ти думаєш.

Заголовок — це назва тексту.

Заголовок повідомляє, про що йтиметься в тексті.

3. Визнач, який із поданих заголовків найбільше підходить до тексту про Щебетунчика.

Щебетунчик і дідусь

Для чого заголовки?

4. Прочитай текст. Придумай заголовок.

Ворони вигадують хитрі способи добування їжі.

Розкидають по дорозі стиглі горіхи. Потім сидять на деревах і чекають, щоб машини їх розкололи. Тоді збирають смачні серéдинки.

Суху скоринку хліба ворона обов'язково розмочить у калюжі. І тільки після цього з'їсть.

5. Запиши заголовок і два останні речення з тексту про ворон.

6. Разом з однокласником (однокласницею) прочитайте заголовок, який дібрав Гаджик. Поміркуйте, про що йтиметься в тексті з таким заголовком.

Вигадка про їжаків

7. Прочитай текст. Визнач, чи підходить до нього заголовок Гаджика.

Часто в книжках зустрічаємо малюнки їжачка з рум'яним яблуком чи грибами на спині. Усі впевнені, що їх їжак запасав на зиму.

Відкриваємо таємницю. Їжакам не потрібні запаси їжі. Узимку вони сплять.

8. Запиши заголовок і **три** останні речення з тексту про їжака. Побудуй звукові схеми слів **їжак** і **яблуко**.

9. Прочитай заголовок. Розглянь світлину. Придумай клички тваринам. Склади за світлиною і заголовком текст (3–4 речення) і запиши.

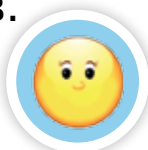
Незвична дружба

10. Допоможи Родзинці утворити текст із поданих речень. Придумай заголовок до цього тексту. Запиши його разом із текстом.

У лисиці хвіст не для краси.
А взимку хвіст захищає лисицю від морозів.
Вона використовує його як кермо.

ДОСЛІДЖУЮ БУДОВУ ТЕКСТУ

1. Друзі дібрали тексти про пригоди тварин. Прочитай текст Щебетунчика.

На столі стояв кухлик з молоком.

Кицька його побачила — і захотілося їй молока. Скочила на стіл — та до кухлика. Аж тут лихо. Голова в кухлик не влезить. Скоро кицька зміркувала, що їй робити. Вона почала вмочати лапку в молоко й обсмоктувати її.

Так і застали кицьку над кухликом.

За Борисом Грінченком

Проведи дослідження!

1. Визнач, на скільки частин поділено текст.
2. Про що розповідається в кожній частині?
3. Чи можна їх поміняти місцями?

2. Прочитай правило про будову тексту.

У тексті є **зачин** (початок), **основна частина** і **кінцівка**.

3. Знайди в розповіді про кицьку кожну частину тексту.

4. Прочитай текст Читалочки. Знайди в ньому недолік. Виправ його.

Полям бігла лисиця. А за нею летіла зграя граків. Птахи кидалися на лисицю. Сердито били її дзьобами.

Мабуть, лисиця добиралась до гнізд. А птахи гуртом її покарали.

Двоє мисливців побачили диво.

5. Запиши виправлений текст.

6. Прочитай текст Гаджика. Допоможи йому придумати кінцівку.

Вудив я рибу.

Раптом щось ударилось об мою спину. Я оглянувся і помітив, як у мій рюкзак залетів горобець і заховався в ньому. А коло мене в повітрі кружляє яструб.

За Валентином Литвиненком

7. Розглянь малюнки. Розкажи, що відбувається на кожному з них.

8. Чи можна скласти за цими малюнками текст? Що для цього треба зробити?

9. Побудуй за малюнками текст (3–4 речення) про пригоду кота і запиши. Розпочни із заголовка.

10. Допоможи Родзинці відновити текст. Розташуй речення у правильній послідовності. Запиши утворений текст.

Він налетів на собаку й ударив дзьобом.

Тут з-за хати вийшов півень.

Пес заскавучав і покинув іграшку.

Пес схопив іграшку.

РОЗРІЗНЯЮ ТЕКСТ-РОЗПОВІДЬ І ТЕКСТ-ОПИС

1. Прочитай два тексти.

Кіт Димок великий і пухнастий. Шерсть у нього сіра, як дим. Хвіст довгий і розкішний. У kota великі чорні очі і маленькі гострі вушка. А ще в Димка пишні білі вуса.

Є у мене кіт Димок. Він любить сидіти на вікні. А ще котові подобається гратися м'ячиком. Мені цікаво дивитися, як Димок язичком вмивається, а лапками втирається.

2. Допоможи Гаджикові визначити, який із цих текстів називається *описом*, а який — *розповіддю*. Скористайся правилом.

Розповідь — це текст, у якому про щось **розповідається**.

Опис — це текст, у якому щось або хтось **описується**.

3. Спиши текст, який тобі більше сподобався. Придумай йому заголовок.

4. Прочитай текст. Визнач, це розповідь чи опис. Доведи свою думку. Придумай заголовок до цього тексту.

Хлопчик Тико запряг Волохана в свої нарти. Це такі саночки, що в них запрягають собак.

Волохан швидко побіг. На нартах сидів Тико. Приємно й хороше було кататись. Кілька разів Волохан оббіг кругом хатини.

За Миколою Трублаїні

5. Поцікався в однокласників і однокласниць, чи хотілося б їм покататися на нартах.

6. Напиши текст-опис про зображену на світлині тваринку за поданими запитаннями. Розпочни із заголовка.

1. Хто це?
2. Якого вона розміру і кольору?
3. Якого має хвоста?
4. Які в неї вушка?
5. Що нагадують очі?

7. У Родзинки загубився собака. Вона написала оголошення. Прочитай його.

ОГОЛОШЕННЯ

Загубився собака Сніжок.

У нього біла кучерява шерсть, короткі лапки, закручений калачиком хвостик. Вушка опущені донизу. Носик чорний.

Хто знайде, прошу телефонувати на номер (095) 822-58-49.

Родзинка

8. Розглянь світлини. Визнач, який із песиків належить Родзинці. Доведи свою думку.

9. Допоможи знайти господаря іншого собаки. Для цього напиши оголошення з його описом.

ВИЯВЛЯЮ СЛОВА, ЯКІ ПРИКРАШАЮТЬ ТЕКСТ

1. Послухай тексти. Поясни Гаджикові, чим вони схожі і чим відрізняються.

Подув вітер. Зазеленіли поля. Зацвіли квіти.
Прилітають ластівки. На кленах з'явилися бруньки.

Весняний вітер прилетів з далекого краю. Весна
йде полями, завітчалась квітами. **Ластівки на кри-
лах несуть барвисті стрічки.**

Клен зітхнув, розправив плечі. Зазеленіли
бруньки.

За Василем Сухомлинським

2. Поясни, як розумієш зміст виділених речень.

3. Який текст, на твою думку, кращий? Поясни чому. Випиши з нього **два** речення, які тобі найбільше сподобалися.

4. Допоможи Читалочці зробити її текст красивим. Доповни його словами з довідки і запиши.

Росла у дворі береза. Узимку її
покривав іній. А навесні з'являлись
сережки і листочки.

Довідка: береза — струнка, білокора, молода;
іній — сріблястий, блискучий;
сережки — довгенькі, жовті, красиві;
листочки — зелені, блискучі, веселі.

5. Визнач, який текст утворився — **розповідь** чи **опис**. Доведи свою думку.

- **6.** Прочитай і відгадай загадки Родзинки. Назви слова, які їх прикрашають.

Квітень жовту фарбу взяв,
моріжок розмалював,
і з-під пензлика розквітли,
наче сонце, диво-квіти.

Із перлин **разочок**,
зелений листочок.
Аромат духмяний
тішить ліс весняний.

- **7.** Поясни, як розумієш значення виділених у загадках слів. Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

МОРИЖО́К — густа молода трава.

РАЗО́К (РАЗО́ЧОК) — нанизані на нитку, мотузку чи дротину однорідні предмети.

- **8.** Разом з однокласниками допоможіть Щебетунчикові скласти текст за світлиною і поданими запитаннями. Використайте красиві слова.

1. На чому з'явилися котики?
2. Які вони?
3. Кого нагадують?
4. Чому їх назвали котиками?

- **9.** Запиши утворений текст. Розпочни із заголовка.

- **10.** Прочитай текст. Здогадайся, які слова в ньому пропущені. Встав ці слова в текст і запиши його.

Зелена шовкова ... вкрила землю. На пагорбах з'явилися яскраві жовті Над ними гудуть невтомні трудівниці

- **11.** Підкресли слова, які прикрашають записаний текст.

ПРИКРАШАЮ ТЕКСТ

1. По дорозі на **пiкнiк** друзi любувалися природою. Прочитай з однокласниками й однокласницями в ролях їхню розмову.

Родзинка: Подивіться, у траві блищать срібні зірочки.

Читалочка: Напевно в доброї Феї уночі ненароком розірвалося намисто.

Щебетунчик: І перлинки розсипалися по траві.

Гаджик: А тепер виблискують на сонці, як діаманти.

2. Поясни, як розумієш значення слова **пiкнiк**. Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

ПІКНІК — розважальна прогулянка компанією з уживанням їжі на природі.

3. Чи здогадуєшся ти, що друзі побачили в траві? Поясни, чому так думаєш.

4. Запиши подане речення. Встав пропущені слова.

Друзі порівняли росу з (**чим?**) ..., ..., ...

5. Візьми інтерв'ю в однокласників (однокласниць) за поданими запитаннями.

1. Хто з вас бував на пікніку? 2. Де і з ким ви його влаштовували? 3. Чим там займалися?

6. Розглянь малюнок. Розкажи, що нагадала Читалочці трава.

7. Дізнайся про враження Читалочки. Для цього утвори речення з поданих слів і запиши. Підкресли слова, які прикрашають речення.

ніжна яка трава і м'яка

схожа на вона ковдру пухову

8. Розкажи, що робить Родзинка. Кого нагадує їй калина?

9. Напиши текст (3–4 речення) за поданим початком. Використай слова, які прикрашають текст. Розпочни із заголовка.

Родзинку привабив кущ

10. Розглянь малюнок. Розкажи, що почув і уявив Щебетунчик.

11. Продовж подані речення і запиши. Використовуй красиві слова.

Щебетунчик почув

Йому здалося, що

А то був

Він

УДОСКОНАЛЮЮ ТЕКСТ

1. Прочитай тексти. Поясни, чим вони відрізняються.

Раніше Читалочка не хотіла робити зарядку. Не розуміла, яка важлива зарядка для здоров'я.

Тепер не обходиться без зарядки жодного дня. Адже зарядка заряджає людину на весь день.

Раніше Читалочка не хотіла робити зарядку. Не розуміла, яка важлива вона для здоров'я.

Тепер не обходиться без неї жодного дня. Адже ранкова гімнастика заряджає людину на весь день.

2. Поміркуй, як утворилося слово **зарядка** і що воно означає. Перевір за словником, чи правильно ти думаєш.

СЛОВНИК

ЗАРЯДКА — фізичні вправи, які виконують для оздоровлення організму.

Проведи дослідження!

1. Випиши з другого тексту слова, якими замінили слово **зарядка**.
2. Поміркуй, для чого використали ці слова. Перевір свою думку за правилом.

Щоб **не повторювати** те саме слово в сусідніх реченнях тексту, його замінюють близьким за значенням.

3. Візьми інтерв'ю в однокласників за запитаннями Читалочки.

1. Чи робиш ти зарядку? **2.** Як часто її робиш?

3. Що відчуваєш після зарядки — втому чи бадьорість?

4. Прочитай текст Родзинки. Визнач, який недолік він має.

Я бігаю щодня. Біг піднімає мені настрій. Але від бігу я не тільки отримую задоволення. Біг дуже корисний для здоров'я.

5. Виправ недолік і запиши вдосконалений текст.

6. Розглянь малюнок. Розкажи, хто як турбується про своє здоров'я. Уникай повторів тих самих слів.

7. Кому з дітей ти хочеш дати пораду? Запиши її.

8. Напиши текст (3–4 речення) про те, як ти дбаєш про своє здоров'я. Уникай повторення тих самих слів.

9. Прочитай, як турбується про своє здоров'я Щебетунчик.

Я давно мріяв про тренажер. І ось, нарешті, мені тренажер подарували. Тренажером зацікавилась моя менша сестричка. Ми по черзі займаємось на тренажері.

10. Який недолік має цей текст? Виправ його. Придумай заголовок до тексту. Запиши заголовок і вдосконалений текст.

ПОВТОРЮЮ ВИВЧЕНЕ

1. У Гаджика є друг Юрко. Прочитай про нього текст. Визнач, якою частиною мови є виділені слова. Доведи свою думку.

Будинок бабусі й дідуся стоїть аж у кінці вулиці. Тут **Юрко** щороку гостює ціле літо.

Він з татом або мамою приїздить автобусом. І перший забігає на бабусине **подвір'я**.

Валентина Бойченко

2. Випиши з тексту виділені слова і поділи на склади для переносу.

3. Склади слова з цеглинок конструктора одного кольору. Запиши їх.

4. Визнач, якому з утворених слів відповідає така звукова схема.

5. Побудуй звукову схему іншого слова. Порівняй кількість звуків і букв у кожному слові.

6. Друзі почали розповідати про своїх бабусь і дідусів. Прочитай розповідь Щебетунчика.

Я люблю приходити в гості до бабусі. Вона завжди при-
вітно мене зустрічає. Ніжно пригортає до себе. **Говорить
теплі слова.**

А як я люблю бабусині пиріжки! Смачніших немає в
цілому світі!

7. Випиши з виділеного в тексті речення слова в три колонки. Доповни кожену колонку своїм словом.

ІМЕННИК

ПРИКМЕТНИК

ДІЄСЛОВО

 8. Випиши з розповіді Щебетунчика окличні речення. Поясни, як ти їх розпізнав (розпізнала).

 9. Разом з однокласником (однокласницею) прочитайте в ролях розмову Родзинки й дідуся.

Дідусь: Внучко, просинайся!

Родзинка: Дідусю, я ще хочу поспати.

Дідусь: А порибалити хочеш?

Родзинка: Ой, хочу! Хочу!

Дідусь: Тоді вставай і одягайся.

Родзинка: Я зараз, дідусю!

 10. Випиши з розмови питальне речення. Поясни, як ти його розпізнав (розпізнала).

 11. Разом з однокласниками й однокласницями придумайте продовження розповіді про Родзинку й дідуся.

 12. Напиши текст (3–4 речення) про свою бабусю або свого дідуся. Розпочни із заголовка.

 13. Розв'яжи з однокласниками й однокласницями мовну задачку Родзинки. Запиши відповідь.

Дідуся звать Василь Іванович.
Його внука — Віктор Андрійович.
Як звать онукового батька?

 14. Прочитай повідомлення Читалочки. Чи можна назвати його текстом?

У нього багато світлин.
Мій дідусь фотограф.
Я люблю їх розглядати.

 15. Перетвори повідомлення Читалочки на текст і запиши.

ЗАКРІПЛЮЮ ВИВЧЕНЕ

1. Друзі повернулися з екскурсії. Розглянь світлини і здогадайся, де вони побували. Запиши свою думку одним реченням.

2. Послухай текст. Перевір, чи правильно ти здогадався (здогадалася).

У друзів була незвичайна екскурсія. Вони побували в музеї іграшки.

Тут дізнались про історію української іграшки. Побачили, чим бавилися їхні бабусі й дідусі, мами й татусі. Упізнали й свої улюблені іграшки.

3. Придумай заголовок до прослуханого тексту. Запиши його і два перші речення з тексту.

4. Підкресли в записаних реченнях слова, які починаються і закінчуються на голосний звук. Визнач, у якому з них звуків більше, ніж букв. Поясни чому.

5. Прочитай. Доповни друге речення словами, протилежними за значенням до виділених. Запиши утворене речення.

Яких тільки іграшок не було в музеї! **Давні** і ... , **великі** і ... , **веселі** і

6. Прочитай, які іграшки зацікавили Родзинку.

У давнину майстри виготовляли глиняний посуд, дерев'яні меблі. Із залишків глини й дерева робили іграшки для дітей. Із глини ліпили **свистки**, фігурки тварин і людей. З дерева робили **коники**, візочки, іграшкові меблі.

 7. Визнач, якою частиною мови є виділені в попередньому тексті слова. Добери до них прикметники й запиши утворені сполучення слів.

 8. Прочитай, які іграшки здивували Читалочку.

А ви чули про іграшки із сиру? Їх виготовляють у Прикарпатті. Дивовижні кози, вівці, олені, коники дуже подобаються дітям. Спробуй утриматися, щоб їх не з'їсти!

 9. Поясни, які розділові знаки пропущені в кінці речень. Запиши питальне і спонукальне речення.

 10. Прочитай, якими іграшками захопився Гаджик.

Гаджикові сподобались електронні іграшки. Вони мають пульт управління. Стоїш осторонь і керуєш роботом. Це так цікаво!

 11. Випиши з тексту про робота **дієслова**. Усно постав до них питання.

 12. Напиши текст (3–4 речення) про те, які іграшки подобаються тобі.

 13. Прочитай, які іграшки сподобалися Щебетунчикові.

Щебетунчик не міг відірвати очей від машинок. Найбільше йому сподобався електромобіль. Так кортіло покататися на ньому.

 14. Визнач, скільки речень у цьому тексті. Спиши його. Постав потрібні розділові знаки.

АЛФАВІТ

А а Б б В в Г г Ґ ґ Д д Е е

а бе ве ге ґе де е

Є є Ж ж З з И и І і Ї ї Й й

є же зе и і ї йот (ій)

К к Л л М м Н н О о П п Р р

ка ел ем ен о пе ер

С с Т т У у Ф ф Х х Ц ц Ч ч

ес те у еф ха це че

Ш ш Щ щ ь Ю ю Я я

ша ща знак ю я

м'якшення

ЗМІСТ

Досліджую прикметники.....	4
Досліджую дієслова.....	19
Досліджую числівники.....	32
Досліджую службові слова.....	39
Досліджую речення.....	46
Досліджую текст.....	60
Повторюю вивчене.....	74
Закріплюю вивчене.....	76

**Скоро літні канікули.
Відпочивай, спілкуйся
українською мовою!
Знаходь нових друзів!**

У підручнику використано твори *О. Іваненко, Олексія Катрича, Д. Клименченка, К. Перелісної, Ф. Петрова, В. Шаройко*, а також загадки, небилиці, прислів'я із сайту «ВЕСЕЛА АБЕТКА» (www.abetka.ukrlife.org); ілюстрації з вільних інтернет-джерел (с. 4–7, 12, 17–18, 20, 22, 26–28, 47–48, 54–55, 57, 63, 67–69, 76–77).

Пономарьова К. І.

П16 Українська мова та читання : Підручник для 2 класу спеціальних закладів загальної середньої освіти (Н 54. 1 – Н 54. 2) (у 4-х частинах) : Частина 2 // К. І. Пономарьова. — К. : УОБЦ «Оріон», 2019. — 80 с. : іл.

ISBN 978-966-991-001-1

УДК 811.161.2*кл2(075.2.056.262)

Навчальне видання

ПОНОМАРЬОВА Катерина Іванівна

Українська мова та читання

Підручник для 2 класу
спеціальних закладів загальної середньої освіти (Н 54.1 – Н 54.2)
(у 4-х частинах)

Частина 2

(відповідно до Типової освітньої програми
колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Редактор *І. В. Красуцька*
Головний художник *І. П. Медведовська*
Технічний редактор *Е. А. Авраменко*
Коректори *С. В. Войтенко, Л. А. Еско*

Малюнки художниць: ***Наталі Куц-Батюк, Людмили Резнікової***

Формат 84x108 ¹/₁₆. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 8,40 + 0,42

Обл.-вид. арк. 8,00

Зам. №

Наклад 1625 пр.

ТОВ «Український освітянський видавничий центр «Оріон»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»

Серія ДК № 4918 від 17.06.2015 р.

Адреса видавництва: вул. Миколи Шепелева, 2, м. Київ, 03061

Віддруковано

ТОВ «ПЕТ»

61024, м. Харків, вул. Максиміліанівська, 17

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників

і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 6847 від 19.07.2019 р.

ISBN 978-966-991-001-1

9 789669 910011